

ПІДТРИМКА ДІТЕЙ У БОМБОСХОВИЩІ:

Власний досвід фахівців у перший місяць війни

Обговорювалася на другій зустрічі
«Кола професійної підтримки» від 01.04.2022

Повідомлення Л.А. Варави (м. Маріуполь)

Про досвід підтримки в бомбосховищі м.Маріуполь.

Перебували постійно у бомбосховищі протягом 12 діб при майже безперервному бомбардуванні. Бомбосховище являло собою підвальне складське приміщення 40 кв. м. невеличкого магазину взуття, в якому окрім порожніх коробок і декількох пар взуття не було жодних предметів. Також були відсутні зв'язок, електрика, світло. На цій площі постійно перебувало 24 особи від 4-х до 88 років. В таких умовах була відсутня можливість виділити окремий простір для занять з дітьми. Разом з тим, приміщення було зонованим, хоча зонування простору було найскладнішим.

Разом перебували діти від 4-х до 17 років, при чому 15-ти і 17-ти річні підлітки було поранено осколковими. Якщо перші два дні деякі діти були залежні від настроїв батьків, то в наступні – вони вже були разом з іншими дітьми.

В таких умовах дуже добре працювала **побудова казок**. Якщо вдавалося залучити не тільки дітей, але й дорослих, й не обов'язково батьків, то діти грали ще з більшим задоволенням. Виявилося, що чим більше учасників, тим сильніше діти включалися. Гра дітей, у свою чергу, відволікала й тих, хто відчував фізичний біль через поранення.

Вигадували казки, будували халабуди, обривали з картону й робили героїв. Варто відзначити, що герої дітьми обиралися виключно з нових фільмів, мультфільмів, серіалів.

Зокрема, в рольових іграх пропонувалося дітям поводити себе як їх улюблений герой. Працювало дуже добре, хоча й не довго.

Також виявилося, що дуже добре працювало в організації гри дітей – свійські тварини, кішки й собаки. Діти грали з ними у дреси-

рувальників, гладили, дражнили тощо. Тварини, зокрема собаки – від йоркшир-тер'єрів до хаскі й вівчарок, приймали ці дії дітей.

Гра «Йшов собака по роялю». Утворювалося максимально велике коло з учасників, які хлопали долонями по колінах сусідів справа і зліва по черзі на кожен склад пісеньки чи віршика. Гра дозволяла, по-перше зігріти руки в ситуації холоду, й по-друге, торкання дозволяло покращити емоційний стан.

Повідомлення Д.О. Александрова (м. Київ)

В результаті узагальнення досвіду підтримки дітей починаючи з 3-4 років, можна говорити про таке. Усі ігри можна поділити на кілька категорій.

Перша – **«Малювання і образотворчі ігри»**, серед підручних засобів уже згадувалися папір, олівці, але також можна додати й звичайний пісок у коробці.

Друга категорія **«Ігри в слова»** - акросистема, слова на одну літеру, гра типу «міста».

Третя категорія **«Ігри вгадайки»**. «Крокодил», «Вгадай хто я» й ін..

Четверта категорія **«Настільні ігри»**. «Хрестики-ноліки», «Морський бій», «Земля» й ін..

П'ята категорія **«Рухові ігри в обмеженому просторі»**. «Аерофутбол». На підлозі ставляться з олівців чи камінців «ворота». Береться фантик чи комкається з паперу «м'яч», який треба задати у ворота.

Шоста категорія **«Творчі ігри»**. Це сюжетні ігри з улюбленою іграшкою, намальованим персонажем, тваринкою. До яких задаються питання подібно методиці «Неіснуюча тварина». Потім ці герої можуть діяти, взаємодіяти.

Сьома категорія **«Комунікативно-емпативні ігри»**. Наприклад, «Впізнай друга», «Рожеві окуляри», «Зроби опис іншого».

Мною було зроблено підбірку близько 40 ігор, які можна подивитися на нашому спільному ресурсі [тут](#).

Повідомлення А.Ю. Швалба (м. Харків)

Польовим інструментарієм для ігор з дітьми при відсутності спеціальних засобів можуть бути звичайні сірники й коробки з під сірників. Наприклад, для включення дітей у загальну гру можна перекидувати коробок, який, на відміну від м'ячик, не може кудись закатитися, або передавати його з рук до рук.

Також пропонується модифікація гри у «дзеркало» за допомогою сірника, який затискається між пальцями або долонями ведучого і його віддзеркалення. Таким чином, повторення рухів рукою відбувається синхронізовано й без затримки

Також з сірників можна будувати будиночки, чоловічків й ін.

Інший конкретний інструментарій «з нічого» такий. Його можна використовувати не тільки як іграшку, але і як інструмент для дихальних вправ для дітей. Складаємо лист паперу вздовж у «трубку». Трубочку згортаємо, вкладаючи один кінець в інший. Загинаємо один бік в середину.

Й отримуємо гоночну машинку.

Її можна розфарбувати олівцями. Машинка рухається від дмухання. Далі можна влаштовувати гонки, або хто далі «проїде», або обходити перешкоди й інше.

Повідомлення О.В. Данчева (м. Київ)

У доповненні до того, що говорилося. Досить ефективним інструментом об'єднання учасників є ігри, в яких використовується певна ритміка у вигляді хлопків.

Для нормалізації фізіологічного і емоційного стану може бути використано хоровий спів.

Повідомлення О. Леймунської (м. Тель-Авів, Ізраїль)

В ситуації Ізраїля бомбосховища або захищені кімнати є у більшості будинків. Ці місця зазвичай заздалегідь готуються для перебування у них дітей. В них заносять іграшки, арт-матеріали, пластилін, фарби, олівці, папір. Взагалі, все, що знаходиться в бомбосховищі може слугувати арт-матеріалом для ігор. Використання речей, одягу, взуття, коробок, камінців може використовуватися для струк-

турування дитячого ігрового простору. Основна мета полягає в тому, щоб діти в бомбосховищі виробляли навичку бачити / знаходити у тому просторі, в якому перебувають, матеріал для гри.

Гра «Чий туфля?».

Кожен скидує по одній власній туфлі у спільну купу. Один з граючих стає спиною до купи. Інший бере випадкове взуття й питає в першого, чиє воно («чий туфля?»), на що учасник призначає, кому має воно дістатися. В результаті усі дивляться, яким чином розподілилося взуття учасників. Зазвичай трапляється певна плутанина.

Гра «Долання перешкод».

Коли дорослі сидять купкою, їх можна також використовувати як перешкоди при завданні потрапити з точки А наявного простору до точки В.

Гра «Малюнок на спині». Діти стають у шеренгу обличчям до спини іншого. Ведучий малює щось на спині останнього. Який малює це на спині наступного, й т.д. Перший учасник має за наявності паперу й олівців намалювати, а при відсутності – сказати, що було намальовано. В подальшому діти можуть вигадати історію з тим, що малювалося.

Гра «Стіна». За можливості простір стіни можна використовувати як ігровий простір для рольових ігор дітей. На стіні можливо зонувати простір, намалювати крейдою, маркерами, іншим власний простір, ходити один до одного в гості, організовувати власне життя.